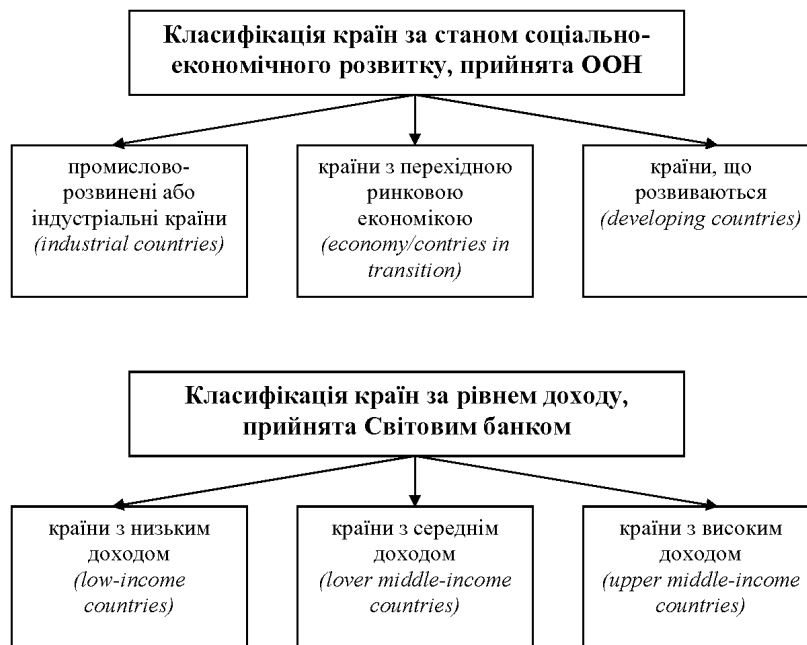

ТЕМА 11

Особливості міжнародних економічних відносин

План лекції

1. Класифікація країн.
2. США, Західна Європа, Японія у світовій економіці.
3. “Нові індустріальні країни” у системі світового господарства.
4. Країни, що розвиваються та країни з перехідною економікою у світовому господарстві.

План семінарського заняття

1. Класифікація країн за станом соціально-економічного розвитку.
2. Класифікація за рівнем доходу.
3. США у світовій економіці.
4. Чинники світового впливу США.
5. Особливості економічного розвитку Західної Європи.
6. Економічні закономірності та особливості розвитку Японії.
7. Країни, що розвиваються у світовій економіці.
8. Загальна характеристика “нових індустріальних країн”.
9. “Нові індустріальні країни” у системі міжнародного поділу праці.
10. Країни з перехідною економікою у світовому господарстві.
11. Загальні аспекти сільськогосподарського природно-ресурсного потенціалу сучасного світового господарства.
12. Загальні аспекти лісового природно-ресурсного потенціалу сучасного світового господарства.
13. Земельне господарство в країнах Північної Америки.
14. Земельне господарство в країнах Азії, Африки, Латинської Америки.

Ключові поняття

Нові індустріальні країни (НІК) – *new industrial countries* – країни Південно-Східної Азії, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань, Малайзія, Таїланд, Кіпр, Філіппіни.

Країни з перехідною ринковою економікою – *economy/countries in transition* – країни Центральної та Східної Європи і колишнього СРСР, що переходять від адміністративно-командної системи до ринкової економіки (Польща, Угорщина, Україна, Росія, Румунія, Словаччина, Молдова, Болгарія, Вірменія, Білорусь).

Країни, що розвиваються – *developing countries* – держави Азії, Африки, Латинської Америки.

Промислово розвинені, або індустріальні країни – *industrial countries* – високорозвинені країни, питома вага яких у світовому ВВП – 54,6 % (США, Японія, Німеччина, Франція, Великобританія, Італія, Канада).

Завдання для індивідуальної роботи

Тематика рефератів:

1. Україна в міжнародному економічному житті: місце, роль та значення.
2. Сутність та основні напрямки розгортання світової екологічної кризи.
3. Програми вирішення екологічної безпеки та шляхи розв'язання екологічних проблем.
4. Сутність та регіональний аспект продовольчої проблеми.
5. Земельне господарство в країнах Північної Америки.
6. Земельне господарство в країнах Азії, Африки, Латинської Америки.
7. Розведення і використання морепродуктів. Проблема вичерпаності світового океану.
8. Глобалізація та економічний раціоналізм в системі міжнародних економічних відносин.
9. Формування в Україні системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тести для самоконтролю:

1. Які завдання ставить перед собою така міжнародна організація, як ООН?
 - а) оцінка рівня економічного розвитку;
 - б) зосередження уваги на соціальних і демографічних аспектах розвитку країни;
 - в) стимулювання розвитку ринку технологій;
 - г) інтернаціоналізація господарського життя.
2. Вкажіть кваліфікаційні економічні ознаки промислово розвинених країн:
 - а) група просунутих країн;
 - б) індустріальні країни (країни першого світу);
 - в) "велика вісімка", найрозвиненіші промислові країни;
 - г) країни – члени Європейського Союзу.
3. Відповідно до класифікації країн за рівнем доходу, що прийнята Світовим банком, до країн з середнім доходом належать держави, у яких ВВП на душу населення становить:
 - а) від 725 до 2895 дол. США;
 - б) від 726 до 2895 дол. США;
 - в) від 726 до 8995 дол. США;
 - г) від 2896 до 8995 дол. США.

4. Класифікуючи країни за ступенем відкритості світовому ринку, за основний критерій Світовий банк приймає:
- а) частку імпорту у ВВП;
 - б) ВВП на душу населення;
 - в) ступінь зрілості економіки;
 - г) частку експорту у ВВП.
5. Які існують основні напрямки системних ринкових перетворень, що мають бути реалізовані в процесі трансформації усіх перехідних суспільств?
- а) реформа цін і ринків;
 - б) розвиток приватного сектору та приватизація;
 - в) домінуюча роль держави;
 - г) макроекономічна стабілізація.
6. Як визначається рівень економічної децентралізації?
- а) за коефіцієнтами, пов'язаними зі звільненням внутрішніх ринків, зовнішньої торгівлі та внутрішніх ринків;
 - б) за ступенем свободи входження у приватний сектор;
 - в) за балами щодо економічної свободи;
 - г) за ступенем відкритості економіки.
7. Регулювання валютного курсу, дотримання зовнішньоекономічної рівноваги, у тому числі у сфері зовнішньоторговельних операцій, вирішення проблем заборгованості є основними заходами, що передбачаються:
- а) при реформуванні грошово-кредитної сфери;
 - б) при визначенні ступеня конвертованості національної валюти;
 - в) при подоланні інфляції;
 - г) при зовнішній макростабілізації за умов трансформації перехідних економік.
8. Основним фактором економічних успіхів “нових індустріальних країн” є політика зовнішньої орієнтації, яка передбачає:
- а) переважний розвиток імпортозаміщувальних галузей;
 - б) орієнтація на розвиток наукових галузей;
 - в) стимулювання економічного зростання;
 - г) створення експортного потенціалу та базових галузей.

9. Спеціалізація у міжнародному поділі праці переважно на виробництві сировини є ознакою, що характеризує:

- а) промислово розвинені країни;
- б) індустриальні країни;
- в) країни, що розвиваються;
- г) країни з перехідною економікою.

10. Для якої моделі управління характерні Кейретцу?

- а) англосаксонської;
- б) європейської;
- в) європейської континентальної;
- г) японської.

11. “Градуалістичний підхід” здійснення ринкових трансформацій передбачається в моделі:

- а) “шокової терапії” економіки;
- б) швидких радикальних реформ в економіці;
- в) поступового, повільного або еволюційного реформування економіки;
- г) радикального реформування економіки.

12. Назвіть серед перелічених нижче країн “нові індустриальні країни”:

- а) Тайвань;
- б) Південна Корея;
- в) Сінгапур;
- г) Гонконг.

13. Основною причиною, що зумовлює наявність дефіциту попиту на ринках праці західноєвропейських країн у сучасних умовах є:

- а) реформування ринків праці;
- б) мінімальний прогрес процесу лібералізації ринків праці;
- в) демографічні особливості (старіння населення при низькій народжуваності);
- г) міграція робочої сили.

14. Конвенцією між ЄС та державами Африки, басейну Карибського моря і Тихого океану (країни АКТ) передбачається така форма стабілізації товарних ринків, як система “стабекс”. Поясніть, що мається на увазі:

- а) страхування фінансових ризиків;
- б) пільгове кредитування;
- в) гарантування доходів країнам, що розвиваються, від експорту основних сировинних товарів;
- г) макроекономічна стабілізація.

15. Економіка, за якої центральні власті країни встановлюють примусові правила економічної поведінки суб'єктів господарювання та прийняття рішень носить назву:

- а) закрита економіка;
- б) командна економіка;
- в) роздвоєна економіка;
- г) "перший світ".

16. Критеріями зарахування до "нових індустріальних країн" є:

- а) дохід на душу населення як мінімум 1000 дол. США;
- б) готові вироби в експорті – не менше, ніж 50 %;
- в) експорт енергоносіїв – не менше, ніж 20 % від загального обсягу експорту;
- г) питома вага промислової продукції у ВВП – 30 % і більше.

17. Високі темпи росту населення та значна залежність економіки від іноземного капіталу є ознакою, що характеризує:

- а) промислово розвинені країни;
- б) індустріальні країни;
- в) країни, що розвиваються;
- г) країни з перехідною економікою.

18. Жорстка податкова та кредитна політика, вирішення проблеми надлишкової грошової маси, перегляд показників витрат з метою врегулювання зовнішніх розрахунків – це заходи, що передбачають:

- а) децентралізацію;
- б) реформу ринків;
- в) реформу виробничої структури;
- г) макроекономічну стабілізацію.

19. Європейський Союз передбачає:

- а) створення єдиних зовнішніх тарифів;
- б) гармонізацію політики різних країн у галузі економіки;

- в) усунення перешкод на шляху просування товарів, капіталу і людей;
- г) створення інтеграційних утворень.

20. Економіка, за якої ціни на товари та послуги визначаються відповідно до попиту і пропозиції носить назву:

- а) відкрита економіка;
- б) ринкова економіка;
- в) розвинена економіка;
- г) економіка зваженого розвитку.

Контрольні запитання

1. Яке теоретичне та практичне значення має класифікація країн за певними ознаками?
2. Охарактеризуйте основні проблеми іноземних працівників у Європі.
3. Проаналізуйте місце економіки України в економіці зарубіжних країн.
4. Визначте роль та значення процесу світової глобалізації для подальшого розвитку країн з перехідною економікою.
5. Якими є основні соціально-економічні ознаки країн, що розвиваються?
6. Сформулюйте основні тенденції сучасного розвитку світового ринку.

Рекомендована література

1. Актуальні питання і організаційно-правові засади співробітництва України і КНР в сфері високих технологій: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – К.: ЦКТЕІ, 2004. – 112 с.
2. Бурлай Т.В. Економіки ЄС і США: позиція у світовому просторі // Економіка і прогнозування. – 2005. – № 4. – С. 32-49.
3. Дудка І.Д. Україна в системі національних інтересів США // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 33. Вип. 20. Політичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. – 2004. – С. 109-115.
4. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака, В.К. Ковалевського, К.І. Рженішевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 352 с.
5. Козик В.В., Панкова Л.А., Григор'єв О.Ю. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікор, 2003. – 368 с.

6. Кругман Н.Р. Международная экономика. – СПб.: Питер, 2004. – 832 с.
7. Младек Я. Реформування бізнес-середовища в країнах Центральної Європи // Ефективність птахівництва. – 2005. – № 12. – С. 31-33.
8. Нікітіна М., Гриваков К. До питання про державну політику Туреччини у зовнішньоекономічній сфері // Економіка України. – 2006. – № 4. – С. 88-93.
9. Сухарський В.С., Сухарський В.В., Охота В.І. Менеджмент зовнішньоекономічних зв'язків: теорія, методологія, практика: Навч. посіб. (курс лекцій). – Тернопіль: Астон, 2005. – 464 с.
10. Україна і світова економіка: оцінка ризиків та рекомендацій щодо економічної політики / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К.: Альфа-Принт, 2002. – 85 с.